

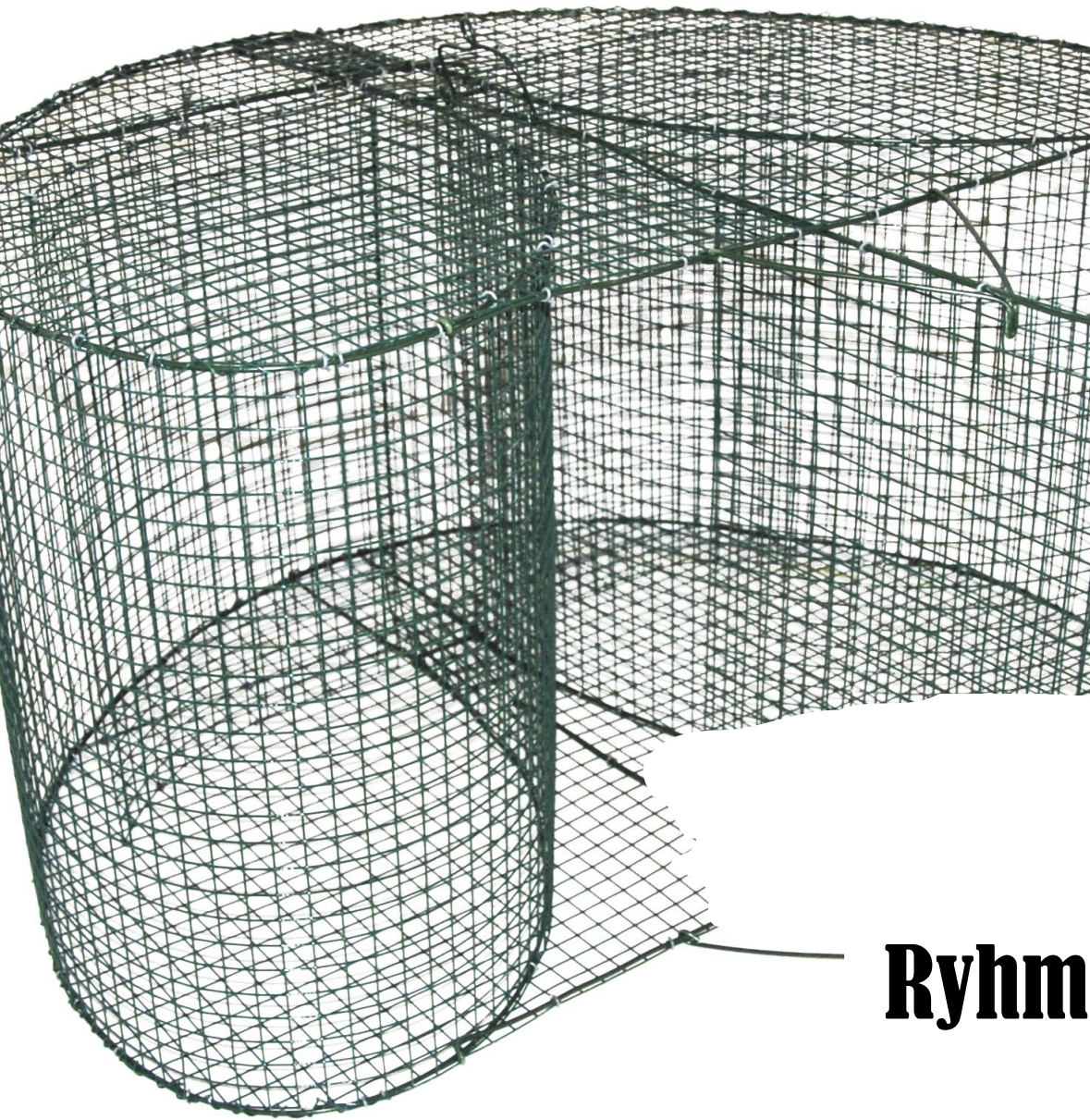
Ryhmäilmiöt opettajan työn ytimessä

"Oivalsin, että kuinka helposti opettaja keskittyy ongelmien ratkaisussa yksilön ongelmiin, kun pitäisi ottaa huomioon myös ryhmä."
-Kurssitehtävästä

"Usein ryhmäytymiseen panostetaan lukuvuoden alussa eikä siihen enää palata, vaan toivotaan että ryhmähenki kasvaa ja vahvistuu itsestään"
-Kurssitehtävästä

"Mielestäni julkaisussa oli hieno pointti: "Kouluopetus perustuu pitkälti siihen, että oppilaat toimivat yksilöinä ja ryhmä on ikään kuin yksilön säilytyspaikka opetuksen aikana".
- Kurssitehtävästä

RyhmänHALLINTAA...

Ryhmän ohjaaminen pedagogisena osaamisena

- Kykyä ohjata ryhmää asettamalla selkeät tavoitteet oppimistilanteille ja niissä käyttäytymiselle sekä kyky toimia proaktiivisesti
- Kykyä ymmärtää ryhmädynamiikkaa ja ohjaajan roolia sen muotoutumisessa sekä ryhmädynamiikan merkitystä oppimiselle ja ohjaamiselle

2.1. Kyky ohjata ryhmää asettamalla selkeät tavoitteet oppimistilanteille ja niissä käyttäytymiselle sekä kyky toimia proaktiivisesti

Selkeät tavoitteet ja niiden yhteinen ymmärtäminen edistävät oppijan työskentelyä (mm. Emmer & Sought, 2001; Pianta ym. 2012). Huolellinen etukäteissuunnittelu, oppimistilanteiden monitorointi sekä oppijan toiminnan seuraaminen ja tarpeiden ennakointi tukevat ohjaajan proaktiivista toimintaa oppimistilanteissa. Myönteiseen palautteeseen keskittyvän ja proaktiivisen ohjauksen on havaittu edistävän oppijan mahdollisuuksia korkeampiin oppimistuloksiin ja toivottuun käyttäytymiseen sitoutumiseen (mm. Kern & Clements, 2007).

Hatara osaaminen	Kohtalainen osaaminen	Hyvä osaaminen	Vahva osaaminen	Asiantunteva osaaminen
Tiedostan jossain määrin selkeiden tavoitteiden merkityksen ryhmän ohjaamisen perustana. Tämä ei kuitenkaan vielä välity omaan toimintaani enkä pysty havainnoimaan ryhmää ohjatakseeni sitä tarkoituksenmukaisesti.	Kykenen asettamaan selkeät tavoitteet oppimiselle ja viestimään ne oppijoille jossain määrin. Ryhmänohjaustilanteissa ryhmän toiminnan havainnointi ja ohjaaminen havaintojen perusteella on minulle kuitenkin vielä haastavaa, en pysty ennakoimaan ja siksi tartun tilanteisiin useimmiten silloin kun ne ilmenevät.	Asetan oppimiselle ja ryhmän toiminnalle selkeät tavoitteet ja tuen ryhmää niiden sisäistämisessä. Pyrin havainnoimaan ryhmää aktiivisesti ja ennakoimaan erityisesti haastavia tilanteita. Pyrin antamaan kannustavaa palautetta ohjatakseeni ryhmää toimimaan tavoitteiden mukaisesti.	Minulla on kattava ymmärrys selkeiden tavoitteiden ja proaktiivisen toiminnan merkityksestä ryhmän ohjaamisessa ja motivoinnissa. Ohjaustilanteissa havainnoin ryhmää aktiivisesti ja annan kannustavaa palautetta edistääkseni ryhmän tavoitteiden mukaista toimintaa.	Toimintaani ohjaa syvä ymmärrys selkeiden tavoitteiden ja proaktiivisen toiminnan merkityksestä ryhmän ohjaamisessa ja motivoinnissa. Kannan vastuuta ja pyrin omalla toiminnallani mallintamaan ja kielentämään proaktiivisia ohjauskäytänteitä työyhteisössäni.

2.2. Kyky ymmärtää ryhmädynamiikkaa ja ohjaajan roolia sen muotoutumisessa sekä ryhmädynamiikan merkitystä oppimiselle ja ohjaamiselle

Ryhmädynamiikalla ja ryhmän ohjaajalla sen muotoutumisessa on keskeinen merkitys ryhmän ilmapiirille ja sen myötä oppimiseen ryhmässä. Siten ohjaajan tehtävänä on tukea ryhmää tarkoituksenmukaisesti sen eri kehitysvaiheissa ja ymmärtää ryhmän jäsenten välisen ja ryhmien välisen vuorovaikutuksen ilmiöitä (ks. esim. Bion 1979; Tuckman 1965; Gałajda 2012.) Ohjaajan tulee ymmärtää myös oma roolinsa ohjaajana ja oman ohjaustyönsä vaikutus ryhmään niin oppimisen ja toiminnan ohjauksessa (pintatasolla) kuin ryhmäprosessien ohjaukseen (syvätasolla). (Ks. esim. Bion 1979; Nikkola 2011.)

Hatara osaaminen	Kohtalainen osaaminen	Hyvä osaaminen	Vahva osaaminen	Asiantunteva osaaminen
Tiedän, että ryhmillä on erilaisia kehitysvaiheita mutta juurikaan osaa huomioida tai tukea ryhmää eri vaiheiden aikana tai en tunnista ryhmän tarpeita. Kykenen keskittymään vain ryhmän pintatason ohjaamiseen. Minun on vaikeaa hahmottaa omaa rooliani ohjaajana ja suhteessa ryhmään.	Tunnistan ryhmän kehitysvaiheiden tunnusmerkkejä sekä muita ryhmän dynamiikkaan vaikuttavia tekijöitä (esim. tapoja olla vuorovaikutuksessa, rooleja ja valtasuhteita). Tiedostan ohjaajan ja ryhmän välisen suhteen moniulotteisuuden ja ryhmän merkityksen oppimiselle ja hyvinvoinnille. En kuitenkaan omassa ohjaustyössäni pysty huomioimaan niitä tai joudun keskittymään niihin muun toiminnan kustannuksella.	Ymmärrän ryhmän merkityksen oppimiselle ja hyvinvoinnille ja pyrin panostamaan ryhmän ohjaamiseen ryhmäprosessien tasollakin. Minulla on keinoja selvittää ryhmän tarpeita ja pyrin vastaamaan niihin ohjaustyössäni. Tiedostan oman toimintani myönteisen ja kielteisen vaikutuksen ryhmään sekä ryhmän vaikutuksen itseeni mutta aina pysty toimimaan tarkoituksenmukaisella tavalla.	Minulla on kattava ymmärrys ryhmädynamiikasta, siihen vaikuttavista tekijöistä ja sen merkityksestä oppimisen ohjaamisessa. Minulla on lukuisia keinoja ryhmän toiminnan havainnointiin ja tarpeiden tunnistamiseen. Niiden huomiointi luo pohjan oppimisprosessien suunnittelulle. Reflektoin aktiivisesti omaa toimintaani ja suhdettani ryhmään ja sen jäseniin.	Toimintaani ohjaa syvä ymmärrys ryhmädynamiikasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Pyrin kehittämään ohjaajuuttani jatkuvan reflektoinnin avulla. Kannan vastuuta ja pyrin omalla toiminnallani mallintamaan ryhmädynamiikan ja ryhmän ohjauksen merkityksellisyyttä omassa työyhteisössäni.

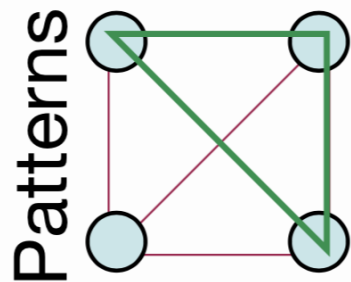
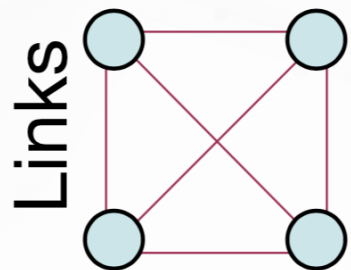
Tänään tavoitteena on...

- nostaa muutamien esimerkkien kautta joitakin ryhmäilmiöihin liittyviä käsitteitä
- herättää tahto ymmärtää ryhmän ”anatomiaa” ja ”fysiologiaa” sekä lähteä kehittämään ryhmänohjaajan taitojaan

Ryhmäilmiöiden keskeistä osaamista Ryhmädynamiikka löytymättä, vaik kannalta sillä on 2014)

Miksi ryhmällä ja yhteisöllä on väliä?

- Motivaationäkökulma (mm. Martela & Jarenko 2015; [Deci & Ryan](#))
- Hyvinvointinäkökulma (mm. Hakanen, TTL ks. [Täältä](#))
- Toimijuusnäkökulma ([Juutilainen ym. 2018](#))
- Merkityksellisen oppimisen näkökulma ([Kostiainen ym. 2018](#))
- Kehittymisen ja jatkuvan oppimisen näkökulma (mm. Hargreaves & Fullan. Esim. [täältä](#))
- Tuloksellisuus ([täältä](#))

Number of dots	Number of possible links	Number of possible patterns
N=4	L=6	P=64
N=10	L=45	P=35 trillion
N=12	L=66	P=73.8 quintillion
	$L = N(N-1)/2$	$P = 2^L$

Mitä käyttäytymistä näkyy ja mitä on pinnan alla?

Mitä voimme oikeasti havaita?
Mitä tulkintoja teemme havainnoistamme?

Mitä tekijöitä ryhmän toiminnan taustalla todellisuudessa on?

Ryhmäilmiöt

Yksilöt
tarpeineen

Yksilöt
tunteineen

Ryhmän tutkimisesta

Missä meillä menee hyvin?

- Pystyy tekemään töitä kaikkien kanssa
- Yhteisiin tavoitteisiin sitoutuminen
- Huumori ja hauskuus

Missä kehitettävää?

- Luoda turvallinen ilmapiiri, jossa kaikki haluavat sanoa
- Työrauha ja muiden kuuntelu
- Kaikkiin tutustuminen

Ryhmää tutkiessa tutkitaan:

X normeja

X rooleja

X yksiköiden ja ryhmän kokemuksia

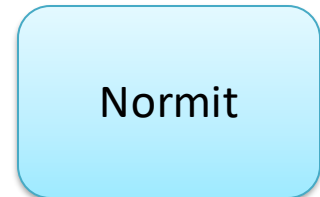
Vaajakummun koulun 4. luokka

Ryhmässä olemisen tavat

- Suositut
- Torjutut
- Huomiotta jätetyt
- Ristiriitaisessa asemassa olevat

(Salmivalli 2005)

Ryhmän anatomia ja fysiologiaa:

- Ryhmän kaksoistavoite ja sen tukeminen
- Ryhmäpaineen vaikutus yksilön toimintaan
- Normit ja socialisaatio
- Tehtäväroolit (osallistumistavat) ja epäviralliset roolit
- Ryhmän työskentelytilat ja kehitysvaiheet
- Turvallisen ilmapiirin rakentaminen
- Tietoisuus ohjaussuhteeseen liittyvistä jännitteistä
- Kiusaaminen on ryhmäilmiö

Ryhmällä on kaksoistavoite

Tehtävätavoite

- Saavuttaa toiminnan tavoite
- Esim. suorittaa ryhmälle annettu tehtävä, kurssi, työskennellä kohti tavoitetta

Tunnetavoite

- Ylläpitää ryhmän kiinteyyttä
- Esim. synnyttää yhteenkuuluvuuden tunnetta, lujittaa ryhmähenkeä

TUNNETAVOITE

Turvallisen ryhmän tunnuspiirteitä

”Turvallisuus on selvää
tietoisuutta hyväksytyksi
tulemisesta”

”Turvattomuus lukitsee ihmisen
reagoimaan ja käyttäytymään

”

Psykologinen turvallisuus on parhaimmin toimivien
tiimien yhteinen nimittäjä. ([Duhigg 2016](#))

...nä
nostaa meissä esiin
parhaat puolemmme”

ASIATAVOITE

Miten parantaa ryhmän toimimista yhdessä?

Ryhmän kaksi työskentelytilaa

tietoinen

Työryhmä-
tila

Perus-
uskomustila

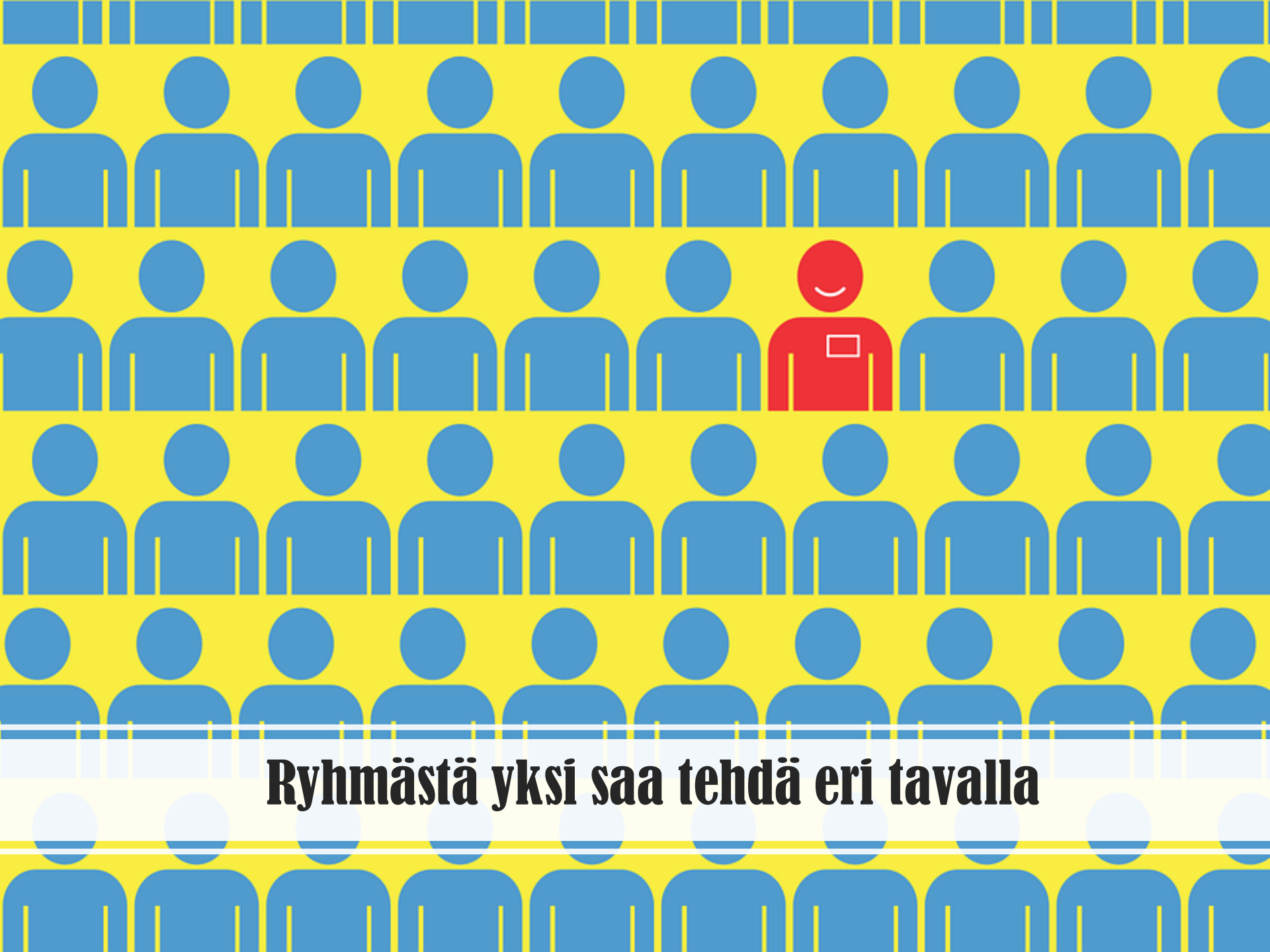
- Riippuva ryhmä
- Taistelu-pako
- Parinmuodostus

tiedostamaton

YKSILÖLLISYYS RYHMÄSSÄ

KUN YKSI ON ERILAINEN

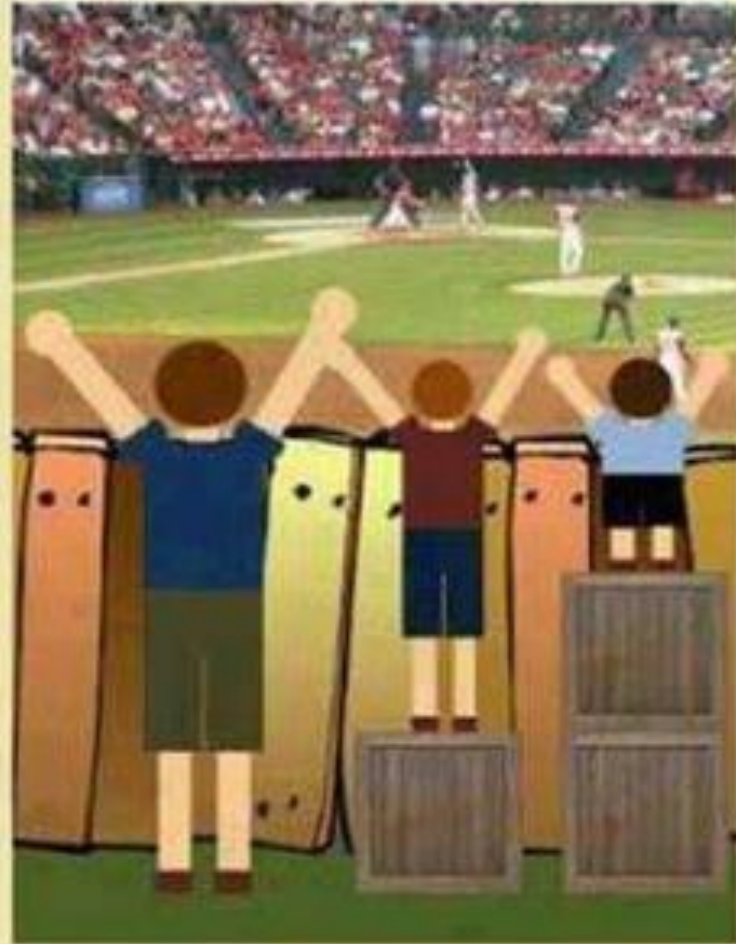

Ryhmästä yksi saa tehdä eri tavalla

Equality doesn't mean Justice

Equality

Justice

Onko ryhmäpaineen hyödyntäminen eettisesti hyväksyttävää?

- Keskustelkaa breakoutroomeissa
 - milloin ryhmäpainetta voi hyödyntää
 - milloin ryhmäpainetta ei voi hyödyntää

RYHMÄPAIN

- Autonomian paradoksaalisuus:

Sosiaalinen normi voittaa oman normin

Joukossa tyhmyys tai viisaus tiivistyy vai muuttaa olomuotoaan?
(Nikkola & Löppönen 2014)

The Asch Experiment:

- <https://www.youtube.com/watch?v=sno1TpCLj6A>

The Power of Conformity:

- <https://www.youtube.com/watch?v=BgRoiTWkBHU>

Ryhmäilmiöiden vaikutuksen yksilöön voi huomata siinä, kuinka erilainen oppilas [tai opiskelija] on, juttelee oppilaan kanssa kahden tai kun hän osa ryhmää. (Nikkola & Löppönen 2014)

Ryhmä on opettajalle kuin...

Nikkola 2011:

”Ryhmän syvällisemmän hyödyntämisen avulla saatettaisiin löytää uusia näkökulmia myös koulupahoinvointiin ja passiivisuuteen. Ymmärretäänkö ryhmää koulussa kuitenkin opetustyöhön vaikuttavana orgaanisena elementtinä vai jääkö ryhmän dynamiikka koulussa pitkälti tiedostamatta?

Kovanen 2013:

”Opiskelijakeskeinen opiskelu rohkaisi minua uskomaan omiin ajatuksiini sekä auttoi kokeilemaan sellaisia asioita, joita en ollut aikaisemmin kokeillut. Kotiryhmästä tuli foorumi, jossa ajatteluni kehittyminen sai tukea ja rohkaisua ja jonka seurauksena alkoi syntyä uudenlaista ajattelua.”

Jääskelä ym. 2013:

”Vuorovaikutuksen lisääminen johti myös parempiin opintosuorituksiin. Erään opettajan seuranta opiskelijoiden tenttituloksista viidellä samansisältöisellä kurssilla vuodesta 2009 lähtien viittasi siihen, että mitä yhteistoiminnallisempi kurssi toteutustavoiltaan on, sitä parempia arvosanoja opiskelijat saavat.”

"Olin hyvin aktiivinen ja avulias, ja panostin tapaamisiin todella paljon. Tämä johtui pitkälti ryhmästä ja omasta suhteesta ryhmään – kun pitää porukasta, niin tekee mielellään paljon heidän eteensä. ” -aineenopettajaopiskelija

Lukuvinkkejä

Aalto. 2004. Ryppäästä ryhmäksi.

Nikkola & Löppönen. 2013. Oivalluksia ryhmästä - Pintaa syvemmälle ryhmäilmiöihin. Löytyy [täältä](#).

MLL. 2012. Kuulun – Välineitä ryhmän toiminnan tukemiseen. Löytyy [täältä](#).

Raina & Haapaniemi. 2014. Rakenna oppiva ryhmä.

Kirjallisuutta

Aalto, M. 2004. Ryppäästä ryhmäksi. Ryttylä: My Generation.

Brilhart, J. K. & Galanes, G. 1992. Effective group discussion. Dubuque: WCB Publishers.

Jääskelä, P., Klemola, U. & Valleala, U. M. 2013. Interaktiivisuudella sydämen paloa oppimiseen ja opetukseen: yliopisto-opetuksen kehittämisen tuloksia. Teoksessa Jääskelä, P., Klemola, U., Lerkkanen, M.-K., Poikkeus, A.-M., Rasku-Puttonen, H. & Eteläpelto, A. (toim.) Yhdessä parempaa pedagogiikkaa. Interaktiivisuus opetuksessa ja oppimisessa. Jyväskylän yliopisto: Koulutuksen tutkimuslaitos, 21-31.

Kauppila, R. 2006. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kovanen, A. 2013. Kuinka minusta tuli minä? Oman opettajuuden kehittyminen opettajankoulutuksessa. Teoksessa Kostiainen, E. & Rautiainen, M. (toim.) Luokanopettajan omakuva 2013. Jyväskylän yliopisto: Opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 89, 49-57.

Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.

Nikkola, T. 2011. Oppimisen esteet ja mahdollisuudet ryhmässä. Syyllisyyden kehittyminen syntipukki-ilmiöksi opiskeluryhmässä ohjaajan tulkitsemana. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 422.

Salmivalli, C. 2003. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Salovaara, R. & Honkonen, T. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Jyväskylä: PS-kustannus.

Schmuck, R. A. & Schmuck, P. A. 2001. Group processes in the classroom. Boston: McGraw Hill.

Szczepanski, J. 1973. Sosiologian peruskäsitteet. Helsinki: Kansankulttuuri.